

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN DE HUMANISTISCHE LUISTERKRING

Administratie Humanistische Luisterkring, Oudegracht 152, Utrecht. Postgiro 58.
Abonnementsprijs f 4,- per jaar. Buitenland f 5,60 per jaar, voor België f 4,60.
Losse nummers f 0,25.

Hij fluisterde: 'lief, sla je ogen op'
Ik beet hem toe: 'ga je weg?'
maar hij verroerde zich niet.
Hij stond voor me en hield mijn handen vast.
Ik zei 'laat me alleen', maar hij ging niet.
Hij bracht zijn gezicht vlak bij mijn oor.
Ik keek hem aan en zei: 'schaam je',
maar hij bewoog zich niet.
Zijn lippen raakten mijn wang,
ik beefde ervan en zei: 'je durft véél!'
Maar hij scheen geen schaamte te kennen.
Hij stak een bloem in mijn haar
en ik zei: 'denk niet dat het mij iets doet',
maar hij bleef onbewogen.

Toen nam hij de krans van mijn hals en ging weg.
Ik moet ervan huilen en steeds vraag ik mijn hart:
'waarom komt hij niet terug?'

Rabindranath Tagore

*(Geboren 1861 te Calcutta. Dichter en hervormer.
Op 18-jarige leeftijd kwam hij reeds als dichter
tot volledige ontplooiing. In 1913 Nobelprijs voor
literatuur. In 1915 doctor in de letteren).*

HUMANISME, OOK IN INDIA

(Gesprek tussen de heer B. D. Soni uit India en de heer J. Bijleveld. De heer Soni is lid van de Indian Radical Humanist Movement, de heer J. Bijleveld 2e voorzitter van het Humanistisch Verbond)

Enmaal per jaar komt het werkomité van het bestuur van de Internationale Humanistische en Ethische Unie, dat is dus de Internationale van de Humanistische organisaties, bijeen. Er waren ook dit jaar afgevaardigden uit verschillende landen en een van hen, de heer Soni uit India hebben wij gevraagd iets over de humanistische beweging in India te vertellen. Wij doen dat in de vorm van een vraaggesprek en vragen de heer Soni allereerst of hij iets wil zeggen over de toestand in zijn land wat betreft geloof en levensovertuiging. Mr. Soni, can you tell us something about the situation in your country in the field of faith and conviction?

Well, in India religious faith is widespread and it influences a great deal the day to day activity of the people. The main categories of the prevalent religious faiths include Hinduism, Islam and Christianity as you probably know. Among these Hinduism is by far the most dominating in its social spread. Unlike e.g. the organised christian church, Hinduism is an extremely amorphous collection of a wide variety of religious faiths. There is no single holy book like the Bible among Christians or Koran among Muslims, that determines the form of religious faith of the Hindus. There are, however, various small organised sects within Hinduism which had their origin at different periods during the past two thousand years. And these sects express a great variety in the forms of faith.

By and large blind faith in mystic supernatural power is the common factor among all these variations. But despite its amorphous and loose setting, Hinduism enjoys great strength and influence. The main source of strength of Hinduism among others is the strong relationship of religion with other social institutions and especially with the caste structure which is supposed to have had divine origin. In such a situation, the possibility of the emergence and growth of the currents of rationality and Humanism has been rather scarce.

Vervolgens vragen wij naar het doel en de organisatorische structuur van de Indiase Humanistische beweging.

What are the aims and organizational patterns of your movement?

In the process of the encounter of the Indian mind with the West, the Radical Humanist Movement in India had its formal beginning with the establishment of the Indian Renaissance Institute in the year 1949. It was founded by M. N. Roy whose mind grew mostly in the intellectual environment of Western countries. And Roy was assisted in

Het indische volk is over het algemeen zeer godsdienstig en laat zijn dagelijks leven grotendeels door godsdienstige invloeden beheersen. Zoals u waarschijnlijk wel weet, vormen het Hindoeïsme, het Mohammedanisme en het Christendom de bekendste uitingen van het hedendaagse geloofsleven in India. Daarvan is het Hindoeïsme verreweg het belangrijkste wat betreft het aantal aanhangers.

In tegenstelling tot de door een vrij vaststaand dogma gebonden Christelijke kerken is het Hindoeïsme een bijzonder vormloze verzameling van zeer verschillende godsdiensten. Het heeft geen alles overheersend heilig boek, zoals de Bijbel voor de christenen of de Koran voor de mohammedanen, dat de vorm van het godsdienstig leven aan de hindoes voorschrijft. Wel zijn er een aantal kleine aan afzonderlijke dogma's gebonden secten binnen het Hindoeïsme die op verschillende tijdstippen gedurende de laatste tweeduizend jaar ontstaan zijn. Die secten tonen grote verschillen in de vorm van hun geloof.

Men zou echter kunnen zeggen, dat een blind vertrouwen op een mystieke bovennatuurlijke macht de bindende factor van deze verschillende verschijningsvormen is. Maar ondanks het feit dat men het Hindoeïsme vormloos en onsamenhangend zou kunnen noemen geniet het een grote macht en aanzien.

Een van de belangrijkste bronnen van de kracht van het Hindoeïsme is het sterke verband tussen het geloof en sociale instellingen en dan wel in het bijzonder het kasteelsel, dat zogenaamd van goddelijke oorsprong is.

Onder dergelijke omstandigheden is het niet te verwonderen dat rationele en humanistische stromingen moeite hebben om zich te ontwikkelen.

De Humanistische beweging in India die formeel zijn oorsprong vindt in het in 1949 gestichte "Indian Renaissance Institute", vloeit voort uit het contact tussen de Indische geest en het Westen. De stichter, M. N. Roy, werd geestelijk in hoofdzaak beïnvloed door het intellectuele klimaat van westerse landen. Roy en zijn vrouw Ellen werden in hun werk gesteund door een kleine groep jonge

this venture along with his wife Ellen Roy, by a small group of young intellectuals. It was the initiation of a comprehensive intellectual-social movement which accepted the dictum that "Man is the measure of everything". This movement advocates the reconstruction of the world as a common-wealth and fraternity of freemen by the collective endeavour of spiritually emancipated moral men. It proposes to make the people conscious of the urge for freedom, encourage their self-reliance and awaken in them the sense of individual dignity. Armed with the truth of modern scientific knowledge, it intends to combat ignorance, fatalism, blind faith and the sense of individual helplessness which are considered to be the bases of authoritarianism. Thus the Indian Radical Humanist Movement engages itself "to put all the social traditions and institutions to the test of the Humanist outlook".

Onze derde en laatste vraag heeft betrekking op de activiteiten en luidde:
What kind of activities have been and are being developed in the humanist field?

The Indian Renaissance Institute organises annual study camps of the Radical Humanists from all over India. In these camps the experiences of the individual members on different current issues in their respective regions are pooled and re-evaluated in the light of the humanist philosophy. Members very often on their own initiative, engage themselves in various activities such as rural reconstructions, trade unions, education and local political issues, where they attempt to apply the humanist philosophy in their approach to these activities.

Among various such activities the one under rural reconstruction deserves to be mentioned here. It is a project under the Freedom of Hunger Campaign, which is intended to be undertaken by one of our old associates in the state of Bihar. The project is proposed to cover 54 villages and a population of 16.000 persons. Apart from that in different regions the local members organise regional study camps in order to discuss, re-evaluate and propagate the Humanist ideas. There is also a weekly organ named "the Radical Humanist" published in the English language.

This too was founded by M. N. Roy and in 1962 it completed 25 years of its uninterrupted publication. There are other periodicals published in regional languages and managed by regional groups in their respective areas. On the whole I dare say that our movement fulfills a modest but important task in the field of Humanist re-evaluation, education and action under difficult circumstances. But we feel strengthened by the knowledge of being part of a young and growing international movement.

Thank you very much Mr. Soni. I am sure that the Dutch listeners will have found it very interesting to have learned something about the Indian member of the International Humanist and Ethical Union.

U hebt gehoord dat ik de heer Soni bedankte en dat ik hem daarbij vertelde dat naar mijn mening de Nederlandse luisteraars het interessant zullen hebben gevonden iets te hebben vernomen over het Indiase lid van de Internationale Humanistische beweging.

intellectuelen. Dit was het begin van een allesomvattende intellectueel-sociale beweging die steunde op het gezegde: De mens is de maatstaf van alle dingen. Deze beweging is een voorstander van de hervorming van de wereld tot een politieke eenheid en een broederschap van vrije mensen door de gemeenschappelijke inspanning van geestelijk geëmancipeerde zedelijke mensen. Wij willen bij de mensen een verlangen naar vrijheid aankweken, hun zelfvertrouwen vergroten en hen een gevoel voor persoonlijke waardigheid bijbrengen. Wij willen het wapen van de moderne wetenschappelijke kennis gebruiken om onwetendheid, fatalisme, blind geloof en het gevoel van persoonlijke hulpeloosheid, die als de voedingsbodem van de dictatuur kunnen worden beschouwd, te bestrijden.

De humanistische beweging van India houdt zich bezig met het toetsen van alle sociale tradities en instellingen aan de humanistische levensbeschouwing.

De "Indian Renaissance Institute" organiseert jaarlijks studiekampen voor radicaal humanisten uit geheel India. De leden vergelijken hier hun meningen over verschillende kwesties van het ogenblik en stellen dan gezamenlijk gedragslijnen vast die stroken met de humanistische levenshouding. De leden mengen zich ook vaak op eigen initiatief in verschillende zaken, zoals agrarische hervorming, vakverbonden, het onderwijs en plaatselijke politieke kwesties, waarbij ze dan hun humanistische overtuiging proberen toe te passen. De agrarische hervorming mag wel in het bijzonder genoemd worden. Onder auspiciën van de Freedom from Hunger Campaign houdt zich daar een van onze oudste leden in de provincie Bihar mee bezig. Het plan waaraan hij verbonden is omvat vijf en veertig dorpen met een bevolking van zestien duizend zielen. Bovendien organiseren onze leden hier en daar plaatselijke studiekampen met het doel om over het humanisme als zodanig te discussiëren, nieuwe gezichtspunten te ontwikkelen en de beweging grotere bekendheid te geven. We hebben een weekblad, de "Radical Humanist" dat in het Engels verschijnt. Ook dit blad werd door M. N. Roy gesticht; in 1962 heeft het zijn 25-jarig bestaan gevierd. Sommige plaatselijke afdelingen geven tijdschriften uit in de verschillende landstalen. Samenvattend zou ik kunnen zeggen dat onze beweging onder moeilijke omstandigheden een bescheiden maar belangrijke taak verricht op het gebied van vernieuwing, onderwijs en actie op humanistische grondslag. Wij voelen ons gesterkt door de wetenschap dat wij een onderdeel zijn van een jonge maar groeiende internationale beweging.

LATER

Een mijner familieleden, bovendien een Oud-klasgenoot van mij, heeft onlangs zijn veertigjarig ambtsjubileum gevierd. Ware ik wat hokvaster en ambtgetrouwer geweest dan had het mij ook kunnen overkomen. Een rollende steen echter vergaart niet alleen geen mos, maar ook geen jubileumgratificaties, zoals ik langzamerhand pijnlijk en aan den lijve begin te ondervinden. In dit geval wordt de pijn iets verzacht, doordat de jubilaris een deel van zijn gratificatie heeft besteed aan het onthalen van zijn uitgebreide familie- en vriendenkring, die zich de vruchten van zijn werkzaamheden wél hebben doen smaken.

Wij hadden deze festiviteit al geruime tijd, om precies te zijn veertig jaar, zien aankomen, maar toch was ik er enigermate door verrast. Veertig jaar? Deze jongeman? Dat kan toch niet? Hoe kort is het nog pas geleden, dat wij gezamenlijk trachtten door te dringen in de moeilijke problemen die ons werden voorgelegd. Ik herinner mij nog zo goed, dat hij sommen met vreemde tekens, de ingewikkelde bewegingen der planeten, de opzienbarende resultaten die men verkrijgen kon door zuren, zouten en andere chemicaliën dooreen te mengen, veel beter beheerste dan ik. Dat is alzo gebleven tot op deze dag met het gevolg, dat hij vanwege zijn wiskundige aanleg nu nog taarten in zevenen mag snijden. Daarentegen had hij de grootste moeite met de geboorte- en sterfdata van Joost van den Vondel en de ware belangstelling voor de investituurstrijd heeft hem altijd ontbroken. Daarover kon ik dan weer een aardig nummertje weggeven, zodat de schalen van ons beider prestige toch vrijwel in evenwicht waren en wij ten opzichte van elkaar geen minderwaardigheidsgevoelens behoeften te hebben.

Op den duur ben ik enigszins in het nadeel geraakt doordat naar mij is gebleken de belangstelling voor de investituurstrijd na de tweede oorlog vrij sterk is afgenomen, terwijl het taartverdelen met de welvaartsexplosie een veelvoorkomende werkzaamheid is geworden. Maar wij beginnen aan al deze dingen minder waarde te hechten.

Ik realiseer mij, dat hij thans het grootste deel van zijn loopbaan wel heeft afgelegd en dat voor mij evenveel jaren zijn verstreken. Soms worden wij met het klimmen der jaren geconfronteerd als wij met onze kinderen, behuwd- en kleinkinderen tezamen zijn. Dan valt het niet te ontkennen, dat onze meisjes en wij plotseling grootouders zijn geworden. Het traditionele beeld van opa en oma is de milde, grijze ouderling, die de dorre hand op de schedel van het jongske legt, dat vol eerbiedige genegenheid naar hem of haar opziet.

Ja maar, zó is dat bij ons niet. Onze haren mogen dan wat dunner geworden zijn en minder overvloedig over onze hoofden wapperen, onze meisjes mogen hier en daar een grijs vlokje vertonen, wij laten ons nog niet bijzetten in de hoek van de bejaarden. Misschien matigen wij ons wat in onze lichaamsbewegingen (hetgeen voor mij persoonlijk overigens nauwelijks mogelijk was) maar wij laten ons door het jonge volk nog niet onder tafel praten. Nog lange niet!

Met andere woorden: wij doen nog volop mee, althans naar onze eigen mening. Maar het staat nu reeds vast, dat over enkele jaren, tien, mogelijk vijftien, men zal zeggen, dat hij nu toch wel oud begint te worden. De stellingen die wij twintig jaar geleden met zoveel vuur verdedigden, zal men geduldig aanhoren en de nazaten zullen elkaar met een knipoog aanmanen om maar niets terug te zeggen en rustig te wachten tot wij de rit op ons stokpaard hebben volbracht. Men gaat ons vriendelijk behandelen zoals wij thans onze kleinkinderen vriendelijk behandelen en men merkt van tijd tot tijd op, dat wij nog verduiveld kras zijn, zoals wij nu zeggen, dat onze kleinkinderen al zo groot worden. Kortom, wij tellen niet meer mee. Een vriend die twintig jaar jonger is, zei onlangs met afschuw: „Wat erg, dat blijktbaar alle mensen die oud worden op den duur hun menselijke waardigheid verliezen.” Ja, dat is erg. Maar als ik niet hard verander zal ik er niets van merken. Want voor kinderen moet ik nu al een stokoude kerel zijn en dat deert mij niet in het minst.

Wat mij wel eens deert is, dat over een jaar of veertig (en wat is — zie boven — nou helemaal veertig jaar?) afstammelingen in rechte lijn over de aarde zullen gaan, die tegen elkaar zullen zeggen: „Heb jij die ouwe groot- respectievelijk overgrootvader van ons nog gekend?”

En dan zegt de ander: „Nee, wat was dat eigenlijk voor een vent?” Antwoord: „Och, een gewoon mannetje, een tikje eigenwijs, zoals zulke mensen zijn. Een beetje conservatief. En kletsen man, kletsen! Soms praatte hij over de oorlog en dan bedoelde hij de tweede, soms zelfs de eerste. Een gekke ouwe pief, maar soms toch wel interessant. Hij is nou ook al weer, laat eens kijken, een jaar of twintig dood, of misschien achttien of vijftientwintig, dat zou ik eens moeten nakijken.”

En het zou mij niet verbazen, als er aan de andere kant van de wereld een slim jongetje rondliep, dat op een goede dag tot de ontdekking komt, dat zijn grootvader ook een grootvader heeft gehad.

„That's funny”, zal hij dan zeggen.
Nou ja, funny?

H.H.

lezingen voor de radio

zo. 21 juli	VARA	9.45 uur:	Nog niet bekend.
zo. 28 juli	VARA	9.45 uur:	C. Cabout: „Bezetene met honger”.
zo. 4 aug.	VARA	9.45 uur:	M. v. d. Brink: „Bergbeklimmers”.
zo. 11 aug.	VARA	9.45 uur:	Mejuffrouw M. E. ter Heege: „Wie verre reizen maakt....”
zo. 18 aug.	VARA	9.45 uur:	P. C. J. Reyne: „Kenteringsgetij”.
zo. 25 aug.	VARA	9.45 uur:	A. Saalborn: „Hier onderwijst men de jeugd”.